

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας
Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

(Δημοσιεύθηκε στην Θεσσαλία, 14-10-2018)

**Σχετικά με τις αναμνήσεις από τον πόλεμο 1940-41 (Γκοροτόπι)
του Βασίλη Σαββανάκη**

Κατά τη διοργάνωση του Α΄ Διεθνούς Συνεδρίου το 1986 για τον Ρήγα Βελεστινλή και τη γενέτειρά του, ξεχώρισε από του κατοίκους του Βελεστίνου ο Βασίλης Σαββανάκης. Ευγενικός, παρακολουθούσε όλες τις συνεδρίες και όλες τις εκδηλώσεις του Συλλόγου Βελεστινιωτών Αθηνών καθώς και αργότερα της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα. Σε αυτόν απευθύνθηκαν οι σύεδροι Παναγιώτης Καμηλάκης και Αργύρης Πετρονώτης την Άνοιξη του 1986 για να συγκεντρώσουν πληροφορίες για το νεώτερο Βελεστίνo για το επικείμενο Α΄ Διεθνές Συνέδριο «Φεραί-Βελεστίνo-Ρήγας», που θα διοργανώνονταν για πρώτη φορά για τον Ρήγα Βελεστινλή και τη γενέτειρά του. Εντύπωση τους έκανε ότι ο Βασίλης Σαββανάκης επί πλέον τους διηγούνταν λεπτομερώς τα σχετικά με τον πόλεμο του 1940-41· ονόματα αξιωματικών, στρατιωτών, τοποθεσίες, και ημερομηνίες μαχών στην πρώτη γραμμή του Μετώπου. Έτσι, του πρότειναν να καταγράψει όλες αυτές τις αναμνήσεις του. Ενίσχυσα την πρότασή τους αυτή και με τις δικές μου παραινέσεις ο Βασίλης Σαββανάκης πείστηκε να καταγράψει τις αναμνήσεις του.

Αρχισε δειλά-δειλά να καταγράφει τα γεγονότα από την αναχώρησή του από το Βελεστίνo, τις μάχες στην πρώτη γραμμή και τα σχετικά με την επιστροφή του. Μάλιστα, μετά το Α΄ Συνέδριο, το Καλοκαίρι του 1986, πήγε για καμιά δεκαριά ημέρες στα Καμένα Βούρλα και διέμεινε σε ξενοδοχείο, όπως μου είχε αναφέρει, και εκεί συστηματικά ασχολήθηκε με το γράψιμο των αναμνήσεών του. Πέρασαν λίγοι μήνες και τον Ιανουάριο του 1987 σε μια συνάντηση μας στο Βελεστίνo, ημέρα Κυριακή, στην τότε καφετέρια του «Σκίφτη», έρχεται και με συστολή μας φέρνει ένα τετράδιο με τις αναμνήσεις του, που είχε καταγράψει. Πήρα το χειρόγραφο τετράδιο για να το διαβάσω, να δω το περιεχόμενο και αν θα ήταν κατάλληλο, όπως είχα συνεννοηθεί με τον Αργύρη Πετρονώτη, τον Παναγιώτη και την Καίτη Καμηλάκη, να το εκδώσει ο νεοσύστατος από το 1982 δραστήριος Σύλλογος Βελεστινιωτών Αθηνών, που εξέδιδε και την εφημερίδα «Φωνή του Βελεστίνου».

Επιστέφοντας το βράδυ της Κυριακής στην Κηφισιά παίρνω το τετράδιο με τις αναμνήσεις του Βασίλη Σαββανάκη να ρίξω μια ματιά στο περιεχόμενο. Αρχίζω να το διαβάσω. Η γλώσσα του απλή, ρέουσα. Δεν ήθελα να το σταματήσω. Το διάβασα όλο απνευστί. Το πρωί τηλεφώνησα στον Βασίλη Σαββανάκη. Τον συγχάρηκα για το κείμενό του και τον ρώτησα αν θέλει να το εκδώσουμε. Φυσικά η απάντηση ήταν θετική.

Ωστόσο, θεωρήσαμε σκόπιμο με τον Βασίλη Σαββανάκη να συμπεριληφθεί στην έκδοση και κατάλογος με τα ονόματα των σκοτωμένων Βελεστινιωτών στρατιωτών στον πόλεμο του 1940-41, και να εμπλουτιστεί με σχετικές φωτογραφίες. Έτσι συγκεντρώσαμε τα ονόματα των δεκαέξι φονευθέντων στον πόλεμο παλικαριών του Βελεστίνου και επί πλέον, ψάχναμε για φωτογραφικό υλικό για τους φονευθέντες καθώς επίσης και για τους τραυματισμένους και αναπήρους του Πολέμου. Με θλίψη

διαπιστώσαμε κατά την αναζήτηση αυτή πως σε μερικά στίγια οι σχετικές φωτογραφίες ήταν παραπεταμένες, κρυμμένες, αντί να τις έχουν στη πρώτη θέση και να καμαρώνουν για τους ανθρώπους τους, που θυσιάστηκαν για την πατρίδα.

Τελικά, συμπεριλάβαμε στο τέλος του βιβλίου τα ονόματα των δεκαέξι σκοτωμένων παλληκαριών του Βελεστίνου στον πόλεμο του 1940-41. Τα τιμήσαμε για πρώτη φορά. Επί πλέον, δόθηκε το έναυσμα στο Δήμο Βελεστίνου και ανέγραψε τα ονόματά τους στη Στήλη Πεσόντων, που βρίσκεται στον προαύλιο του Ιερού Ναού Αγίου Κωνσταντίνου και τιμώνται έκτοτε κατά την Εθνική Εορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου.

Την επιμέλεια του βιβλίου του Βασίλη Σαββανάκη με τίτλο «Γκοροτόπι. Μνήμες και βιώματα από τα χαρακώματα του πολέμου στην Αλβανία» ανέλαβε ο Παναγιώτης Καμηλάκης, συντάκτης τότε του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών. Το βιβλίο περιλάμβανε ένα εισαγωγικό κείμενο του Αργύρη Πετρονάτη, καθηγητή Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, και ένα δικό μου προλογικό σημείωμα ως προέδρου του Συλλόγου Βελεστινιωτών Αθηνών, που ανέλαβε την έκδοση. Τελικά, το βιβλίο εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 1987 και είχε μεγάλη απήχηση με πολύ καλές κριτικές. Την Άνοιξη του 1988 το παρουσιάσαμε στο Βελεστίνο και σχετική αναφορά βρίσκεται στην «Φωνή του Βελεστίνου», αρ. φύλλου 33, Ιούλιος 1988. Αντίτυπα του βιβλίου στάλθηκαν σε πολλές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος.

Θα θέλαμε, ωστόσο, να παρατηρήσουμε πως αν και άλλοι Βελεστινιώτες, και ιδιαίτερα οι μορφωμένοι, είχαν καταγράψει τις αναμνήσεις τους, πόσες πληροφορίες μαζί με το σχετικό φωτογραφικό υλικό θα είχε συγκεντρωθεί. Πόσο θα εμπλουτίζονταν η Τοπική Ιστορία του Βελεστίνου και της ευρύτερης περιοχής του. Θα ήταν πηγή πληροφόρησης για τους νεότερους. Θα μάθαιναν την νεότερη ιστορία του τόπου τους για τη συμμετοχή των γονιών τους και των παππούδων τους στις μάχες και γενικότερα στα ιστορικά γεγονότα του εικοστού αιώνα της περιοχής τους.

Βελεστίνο, 8 Μαΐου 1988, παρουσίαση του βιβλίου «Γκοροτόπι». Από αριστερά: ο Παναγιώτης Καμηλάκης, ο Αργύρης Πετρονάτης, ο δήμαρχος Βελεστίνου Δημ. Καζάς και ο Βασίλης Σαββανάκης διαβάζοντας τις ευχαριστίες του για την έκδοση των αναμνήσεών του.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΙΩΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Βασίλη Σαββανάκη

ΓΚΟΡΟΤΟΠΙ

Μνήμες και βιώματα από τα χαρακώματα
του πολέμου στην Αλβανία.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓ. ΚΑΜΗΛΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1987

Ο τίτλος του βιβλίου του Βασίλη Σαββανάκη,
«Γκοροτόπι. Μνήμες και βιώματα από τα χαρακώματα
του πολέμου στην Αλβανία», έκδοση
από τον Σύλλογο Βελεστινιωτών Αθηνών, Αθήνα 1987